

відтворення глибинного психологізму та емоційної напруги. Аналіз показав, що у творі представлені всі три основні типи словосполучень за будовою: прості, складні та комбіновані, кожен з яких виконує свою стилістичну функцію. Прості словосполучення, завдяки своїй лаконічності, концентрують гострі емоції, складні використовуються для деталізації трагічних подій, а комбіновані виражають багатозначність художніх образів. Усі вони деталізують внутрішні переживання персонажів та формують загальну стилістичну атмосферу твору.

Перспективи подальших наукових напрацювань можуть базуватися на порівняльному аналізі використання словосполучень у драмі «Мамі» з іншими творами Марії Матіос, а також на дослідженні ролі інших синтаксичних конструкцій у формуванні драматичного дискурсу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Буряк О. Образ матері в романі Марії Матіос «Мамі». Закарпатські філологічні студії. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 31. С. 195–199.
2. Дуденко О. Синтаксис української мови: навчальний посібник. Умань: ВПЦ «Візаві», 2015. 208 с.
3. Дудик П., Прокопчук Л. Синтаксис української мови: підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 384 с.
4. Матіос М. Мамі. Київ: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2023. 288 с.
5. Пономарів О., Різун В., Шевченко Л. Сучасна українська мова: Підручник. Київ: Либідь, 1997. 400 с.
6. Удовиченко Г. Словосполучення в сучасній українській літературній мові. Київ: Наукова думка, 1968. 228 с.
7. Шульжук К. Синтаксис української мови. Київ: ВЦ «Академія», 2004. 408 с.

*Каськів Оксана
Науковий керівник – доц. Свистун Ніна*

СКЛАДНОПІДРЯДНІ РЕЧЕННЯ РОЗЧЛЕНОВАНОЇ СТРУКТУРИ: МЕХАНІЗМ ПОБУДОВИ ТА СТИЛЬОВА ПАЛІТРА У ТВОРІ Ю. ВИННИЧУКА «НАРЕЧЕНА ВІТРУ»

Постановка проблеми. Важливе місце у лінгвістичній науці належить синтаксису, розділу, що вивчає правила побудови речень та словосполучень у мові. Він забезпечує структурну організацію мовлення, визначає порядок слів і їх зв'язки у висловлюванні. Завдяки синтаксису ми передаємо думки, встановлюємо логічні зв'язки між елементами тексту і забезпечуємо його цілісність та зрозумілість. Важливе місце в синтаксисі займає і складнопідрядне речення.

Аналіз досліджень проблеми. Науковці активно аналізують роль синтаксису в формуванні стилю художнього твору, приділяючи особливу увагу складнопідрядним реченням. Роботи, присвячені структурі складнопідрядних речень, досліджують їх функції у створенні сюжету, стилістичного напрямку та емоційної насиченості тексту.

Детального аналізу саме складнопідрядних речень розчленованої структури у творчості Ю. Винничука немає, що свідчить про актуальність такого дослідження. Проза

Ю. Винничука ставала об'єктом дослідження таких науковців, як: Г. Грабович, Я. Поліщук, Р. Харчук, О. Медведчук та ін.

Мета дослідження - вибрати та проаналізувати складнопідрядні речення розчленованої структури у романі Юрія Винничука «Наречена вітру», дослідити їх механізм побудови, функціональне навантаження та роль у формуванні стильової палітри твору.

Завдання дослідження: виявити зв'язок між синтаксичними конструкціями та авторським стилем письма; відзначити індивідуальність використання складнопідрядних конструкцій; окреслити вплив розчленованих речень на стильову палітру тексту, зокрема на формування його естетичного сприйняття.

Виклад основного матеріалу. Складнопідрядне речення – це складне речення, частини якого нерівноправні за змістом та граматично і з'єднані підрядним сполучником чи сполучним словом [3, с. 405]. До сполучників підрядності належать такі: що, як, мов, наче, ніби, щоб, бо, якби, якщо, коли, чи; до сполучних слів – що, хто, який, чий, котрий, де, куди, звідки, коли, як, чому, скільки, наскільки. Роль сполучників часто виконують відносні займенники у різних відмінкових формах, а також прислівники, утворені від займенників.

За класифікацією чернівецьких синтаксистів – І. Слинька, Н. Гуйванюк, М. Кобилянської – складнопідрядні речення поділяються на такі типи:

- 1) речення нерозчленованої структури ;
- 2) речення розчленованої структури .

Ми у своєму матеріалі представимо складнопідрядні речення розчленованої структури.

Складнопідрядні речення розчленованої структури – це такі речення, в яких підрядна частина стосується, як правило, всієї головної частини загалом і поєднується з нею завдяки семантичним сполучникам, котрі демонструють певне смислове відношення [2]. Іноді трапляється, що підрядна частина пов'язується тільки з одним словом. Головна частина може існувати окремо, не маючи потреби у підрядній, що не виступає необхідним розширенням головної.

Складнопідрядні речення розчленованої структури складаються з головного та підрядного речень, які тісно пов'язані логічно і граматично. У текстах Ю. Винничука такі конструкції часто мають на меті розгортання основної думки, підкреслення деталей або створення динамічності розповіді. Наприклад, через послідовність підрядних речень письменник поступово розкриває думки, почуття чи мотивації персонажів, створюючи ефект глибини та багатосторонності.

Розчленована структура дозволяє комбінувати різні логіко-синтаксичні відношення: пояснювальні, причинові, умовні, часові тощо. Це дає змогу авторові гнучко маніпулювати темпом і напругою оповіді.

Представимо кілька прикладів, почерпнутих із аналізованого роману: підрядне часу (темпоральне): «Консул прокинувся, коли сонце радісно пробилось крізь щілину в шторах і засліпило його заспані очі...» [1, с. 13]; підрядне причини: «Та не довелося Маркусові довго роздумувати, бо вже за кілька днів його викликали до міністерства...» [1, с. 13]; підрядне мети: «Реляції... вас зацікавлять, щоб дати деяку картину про край...» [1, с. 19] тощо.

Ю. Винничук активно використовує складнопідрядні речення як елемент свого літературного стилю. Такі конструкції додають тексту художності, деталізації та ритмічності. У романі «Наречена вітру» складнопідрядні конструкції допомагають створити багатий мовний малюнок, що поєднує елементи магічного реалізму, психологічної драми та сатиричного гумору.

Особливості стильової палітри роману :складнопідрядні речення стають простором для втілення глибших підтекстів і авторських асоціацій; завдяки складній синтаксичній побудові письменник задає певний ритм, який може бути або плавним, або напруженим, залежно від задуму; такі речення сприяють створенню особливої атмосфери твору, яка відображає перехід між реальністю та фантазією.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, Ю. Винничук послуговується реченневими структурами розчленованого типу, які відіграють важливу роль не лише у розвитку сюжету, а й у формуванні унікального стилю автора. Складнопідрядні речення розчленованої структури допомагають автору передавати емоції, створювати атмосферу та заглиблювати читача у багатогранний світ його твору. В майбутніх дослідженнях можна розширити аналіз синтаксичних конструкцій у прозі Ю. Винничука (наприклад, нерозчленованої структури, багатокomпонентних складнопідрядних речень, у складі яких будуть речення розчленованої структури, та ін.), додаючи інші твори автора для порівняння й виявлення загальних тенденцій, або дослідити вплив синтаксису на емоційне сприйняття тексту читачами, враховуючи їхній культурний контекст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Винничук Ю. Наречена Вітру : роман. Київ : А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2024. 384 с.
2. Складнопідрядні речення розчленованої структури. Pidru4niki. URL: https://pidru4niki.com/1854051640585/dokumentoznavstvo/skladnopidryadni_rechennya_ro_zchlenovanoyi_strukturi (дата звернення: 10.04.2025).
3. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови : підручник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. 408 с.

Гладин Анастасія

Науковий керівник: доктор філософії з філології Костюк Юлія

МОВНІ ЗАСОБИ ТВОРЕННЯ КОМІЧНОГО В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ НОНФІКШН (НА МАТЕРІАЛІ КНИЖКИ ОЛЕКСІЯ КОВАЛЕНКА «ФРУКТИ ПРОТИ ОВОЧІВ»)

За останні п'ять років якісного і кількісного росту українського книжкового ринку з'явилося чимало оригінальних нехудожніх текстів, які зараховують до жанру *non-fiction*. Цей термін охоплює документалістику, бізнес-літературу, наукопоп і не тільки. Окремі книжки